

ПРИРОДНО-ТЕХНОГЕННІ ЗАГРОЗИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Розкрита сутність природно-техногенної безпеки. Розглянуті джерела та види небезпеки. Особлива увага звернута на екологічну безпеку. Висвітленні регіональні особливості природно-техногенних загроз в Україні. Виявленні загрози природно-техногенного характеру, пов'язані з особливостями рельєфу, клімату, геологічної будови, спеціалізації господарства. Результатами аналізу природних і техногенних загроз свідчать про те, що нинішній стан екологічної безпеки в більшості областей України майже не відповідає необхідному рівню. Особлива увага звернута на об'єкти ядерної, хімічної, металургійної, гірничо-видобувної промисловості, інженерних споруд, транспортних систем. Показано негативний вплив природно-техногенної безпеки на сільське господарство України. Накреслені основні напрямки охорони навколишнього середовища в сільському господарстві. Виявлено потребу в створенні конкретного і реалістичного плану для мінімізації впливу від ризиків, що пов'язані із природно-техногенними небезпеками.

Розвиток економічних і природно-техногенних загроз у державі на сучасному етапі характеризується динамічними змінами та складними взаємозв'язками, що зумовлюють формування значних ризиків в екологічній безпеці держави. Значні процеси суттєво ускладнюють поглибленням світової фінансово-економічної кризи, що суттєво обмежує можливості держави щодо запобігання та нейтралізації загроз природного й техногенного походження.

Ключові слова: природно – техногенна безпека, джерела небезпеки, аграрний сектор, економічна безпека, навколишнє середовище.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства має ряд позитивних надбань, але разом з ними породжуються чисельні загрози інтересам людини та держав. Вагоме місце належить природно – техногенним небезпекам. Багато з них характерні і для України.

Щоб досягнути економічної стабільності в Україні головним завданням є підтримка сталого рівня економічної та природно – техногенної безпеки. За умов активізації глобалізаційних процесів пріоритетними стають ті сфери національної економіки, в яких країна буде мати конкурентні переваги. Для України такою сферою є аграрна. Вагомого значення для подальшого розвитку України набуває безпека аграрного сектору.

В умовах сучасної економічної ситуації, у відкритості суспільного розвитку, змін відносин власності, здійснення земельної реформи у першу чергу постають пи-

тання ефективності використання земельних ресурсів та забезпеченості виробництвом екологічно чистої продукції продовольства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам природно-техногенної безпеки приділяється значна увага в наукових дослідженнях як в Україні, так і за кордоном. Але питання гарантування безпеки країни від аварій, катастроф і стихійних лих, протидії загрозам, розвитку екологічно орієнтованого і безпечного виробництва, формування нового світогляду на проблеми управління природно-техногенними аваріями і катастрофами з урахуванням комплексного вирішення проблем безпеки залишаються ще недостатньо вивченими.

Питанням природно – техногенної безпеки присвячено ряд праць вітчизняних та зарубіжних вчених О. Барановського, О. Власюка, Л. Абалкіна, Б. Губсько-

го, Н. Нижника, Т. Ситника, В. Сенчагова, О. Шніпка, Б. Данилишина, С. Іванюти, А. Качинського, О. Кононенко, А. Мельничука, Я. Олійника, А. Степаненка, та інші.

Великий внесок у розвиток базових принципів та складових природно-техногенної безпеки зробили такі вчені, як В. Барановський, С. Волошин, Є. Хлобистов.

Метою даного дослідження є аналіз впливу природно – техногенної безпеки на аграрний сектор України.

Виклад основного матеріалу. Категорія "природно – техногенна безпека" досліджується, в основному, на державному рівні і лише частково – на регіональному, а дослідження безпеки аграрної галузі є недостатнім. Для того, щоб обґрунтувати вплив природно – техногенної безпеки на аграрний сектор України потрібно розглянути джерела та види небезпеки.

Небезпека – це надзвичайна ситуація або властивість природи, що містить ризик для людства, який у певний момент завдає персонального чи колективного збитку. Поняття "небезпека" властива всім системам, що мають хімічні та біологічно активні компоненти. Небезпеки мають прихований характер і проявляються за певних умов [1].

Джерела небезпеки – це умови чи фактори, що містять у собі шкідливі властивості чи руйнуючу природу, які несуть загрозу для здоров'я людини і її життя та стійкості екосистем. За походженням виділяють такі їх види: техногенні, соціальні і природні. Всі види небезпек поділяють на: природні, техногенні, антропогенні, екологічні, соціальні та біологічні. У загальному розумінні поняття "безпека" можна трактувати як стан захищеності навколишнього середовища і населення від негативних впливів, які викликані природними, техногенними, соціальними, політичними, військовими чи іншими чинниками. Також виділяють ієрархічні рівні безпеки – глобальний, державний, регіональний та локальний [1].

Екологічна безпека характеризується певними рисами. У локальних, регіональних та глобальних масштабах екологічна безпека проявляється як екологічні лиха, кризи чи катастрофи. Основним способом вирішення проблем екології що б гарантувало суспільний розвиток як біосфери сумісний є безпека в екології. Вона передбачає раціональне задоволення екологічних потреб кожної людини чи суспільства в цілому, гарантує проживання в екологічно чистому середовищі яке б сприяло гармонійному розвитку життєдіяльності. Розв'язання великої кількості проблемних завдань, які пов'язані з екологічною безпекою можливе тільки у поєднання з іншими аспектами національної безпеки, адже вони тісно пов'язані між собою. Формування екологічної безпеки є неможливим якщо будуть порушуватися екологічні права інших груп населення як в даній екосистемі так і поза її межами. Ефективність екологічної безпеки залежить від фундаментальних біосферних закономірностей, які міцно пов'язані з різноманітними сферами життя суспільства і визначаються комплексним характером.

Розвиток промислового виробництва призвів до акумуляції значних обсягів екологічно небезпечних та токсичних відходів. Заходи для утилізації та знешкодження відходів є недостатньо ефективними оскільки давно застаріли. Через тривалі економічні негаразди стан основних засобів у промисловості, сільському господарстві та інфраструктурі є критичним. Тільки після того, як на державному рівні буде вирішено першочергові завдання захисту населення, промислових об'єктів, які мають національну цінність, від надзвичайних ситуацій різного характеру, то можна буде говорити про конкретні кроки на шляху до захисту від надзвичайних ситуацій.

Природно-техногенні загрози територіально диференціюються, що зумовлюється природними та господар-

ськими особливостями регіонів. Для Карпатського регіону України, наприклад, особливо гострими є загрози природно-техногенного характеру, які залежать від особливостей рельєфу, клімату, геологічної будови, структури господарства. Значне поширення в регіоні мають зсуви. У Закарпатській, Львівській, Івано – Франківській та Чернівецькій областях нараховується 6894 зсуви (30,0% від їх загальної кількості в Україні). Частина з них активні, спричиняють пошкодження будівель, автомобільних доріг, залізничних магістралей, ліній електропередач. У Чернівецькій області таких зсувів 151, Івано-Франківській – 95, Львівській – 18, Закарпатській – 15.

Сучасний стан техногенної безпеки України говорить про критичну зношеність основних фондів у всіх сферах економіки. В Україні працюють 22 563 небезпечних об'єкти, аварії на 955 із яких можуть спричинити виникнення надзвичайних ситуацій як національного так і регіонального чи локального рівня, а також 1093 хімічно – небезпечних об'єкти. Найбільше їх у промислових регіонах України, зокрема у Харківській, Луганській, Донецькій, Черкаській, Кіровоградській, Сумській, Полтавській, Київській областях. Виділяються підприємства гірничодобувної промисловості, складні інженерні споруди, транспортні системи, що перевозять великі маси людей та небезпечні вантажі, об'єкти оборонної галузі. Спостерігаються надмірні техногенні навантаження на природу, в результаті чого зростає вірогідність виникнення техногенних надзвичайних ситуацій [5].

Особливо небезпечними є заборонені для використання засоби захисту рослин, які потрібно знешкодити. Також є невирішеним питання про очищення території від вибухонебезпечних предметів, зокрема від таких, що залишилися після Другої Світової війни. На 27 % території країни (165 тис. кв. км) спостерігається вплив шкідливої дії вод, а на цих територіях проживає майже одна третина населення. Населення гірських та передгірських районів Карпат найбільше потерпає від паводків, повеней та зсувів. У Закарпатській, Львівській, Івано – Франківській та Чернівецькій областях також є поширеними селеві явища. Відсутність сучасних захисних заходів від небезпечних природних явищ призводить до щорічних значних збитків в різних секторах економіки, особливо в аграрному, а також до погіршення екологічного стану природного середовища [5].

За ступенем потенційної небезпеки, що призводить до виникнення катастроф у техногенній сфері цивільного комплексу України, виділяють об'єкти хімічної, ядерної, гірничодобувної та металургійної промисловості, інженерні споруди особливого значення (греблі, естакади, нафтогазосховища), транспортні системи всіх видів, магістральні газо-, нафто – і продуктопроводи.

Однією із найбільших за площею території, економічним потенціалом та чисельністю населення країн Європи є Україна. На території держави зосереджена велика кількість природних багатств, але безгосподарність і загарбницьке використання не тільки порушили, а й призвели до руйнування природних ландшафтів. Висока концентрація промислових об'єктів та сільського господарства на окремих територіях призвела до катастрофічного забруднення всіх компонентів біосфери. Масштаби екологічних змін створюють загрозу життю суспільства та національній безпеці. Спостерігаються надмірні техногенні навантаження на природне середовище через функціонування масштабних комплексів промисловості, більша половина яких є потенційно небезпечними. Усе це збільшує ймовірність виникнення надзвичайних ситуацій техногенного походження, що несуть загрозу для життя людей, економіці та природному середовищу. Зонами, які мають надзвичайно висо-

кий ступінь ризику виникнення катастроф і аварій техногенного походження є промислові регіони. Знос основних фондів усіх галузей економіки України становить в середньому 50%. Одним із різновидів небезпек є загрози, які мають природне походження. В межах території нашої держави можливе виникнення майже всіх видів небезпечних природних явищ метеорологічного, геологічного та гідрогеологічного походження. Це насамперед повені, паводки, затоплення, землетруси і зсуви, польові і лісові пожежі, сильні снігопади, ожеледі, шквальні вітри, урагани, смерчі тощо. Наслідками їх є руйнування чи загроза руйнування інженерних споруд, будинків, земельних угідь, порушення транспортного

сполучення. Аналіз надзвичайних ситуацій, які мають природний характер, що відбулися в Україні за минулі десятиріччя, свідчать про актуальність вирішення проблеми пов'язаної із гарантуванням безпеки населення, господарства і навколишнього середовища із врахуванням ризиків від надзвичайних ситуацій які спричиняються цими процесами [6].

Небезпека стихійних лих зростає із збільшенням щільності населення та концентрації виробництва в зонах виникнення небезпечних природних процесів і явищ. Це стає перешкодою для майбутнього соціально – економічного розвитку країни.

Таблиця 1.1. Розподіл надзвичайних ситуацій природного характеру в Україні у регіональному розрізі 2008 – 2012 рр.

Адміністративний регіон	Кількість НС	Загальнодержавний	Регіональний	Місцевий	Об'єктовий	Загибло людей	Постраждало людей
АРК	99	-	9	34	48	15	103
Вінницька	47	1	9	19	18	5	630
Волинська	39	2	8	19	10	13	278
Дніпропетровська	81	2	10	42	27	35	706
Донецька	62	2	8	35	17	47	501
Житомирська	42	-	8	24	10	13	616
Закарпатська	49	1	14	29	5	25	1286
Запорізька	60	1	7	35	17	4	460
Івано-Франківська	40	1	14	14	11	8	197
Київська	52	-	8	20	24	13	237
Кіровоградська	68	-	9	37	22	24	550
Луганська	68	1	10	19	38	35	249
Львівська	87	2	27	32	26	13	508
Миколаївська	46	2	9	22	13	19	676
Одеська	75	2	11	47	15	28	790
Полтавська	50	-	11	22	17	24	224
Рівненська	42	1	9	20	12	5	198
Сумська	51	-	14	24	13	9	222
Тернопільська	41	2	14	19	6	13	217
Харківська	51	-	5	25	19	16	143
Херсонська	50	1	5	26	18	15	134
Хмельницька	50	2	15	18	15	17	144
Черкаська	35	-	4	19	12	4	175
Чернівецька	31	1	13	12	5	4	16
Чернігівська	51	-	16	18	17	3	74
м. Київ	19	-	-	9	10	3	100

"Складено за матеріалами [4]"

Сільське господарство в Україні – одна з найбільш трудомістких галузей, потенціал якої 41,84 млн. га сільськогосподарських угідь (69,3 % площі території України),. Розораність сільськогосподарських угідь досягає 72 %, а в деяких регіонах перевищує 88%. Також до сільськогосподарського обробітку також залучені малопродуктивні угіддя, такі як схилі землі, прирусові луки та пасовища. Територія України займає 5,7 % площі території Європи, а її с/г угіддя – 18,9 %, з них рілля – 26,9 % [6].

В Україні спостерігається надмірне розорення земель, що істотно порушує співвідношення між видами сільськогосподарських угідь, збільшуючи деградацію земель. Сільськогосподарська продукція України, яка б значилась як екологічно чиста, в умовах ринку і з урахуванням її інтеграції у світове господарство, повинна вироблятися на основі високопродуктивних технологій, а не на техногенно порушених земельних угіддях.

Нераціональна господарська діяльність людини та несприятливі природні процеси сприяють тому, що втрачається гумусний шар, зменшення товщини якого на 1 см призводить в результаті призводить до втрат урожаю в 1 ц/га. В Україні за останні 30 років вміст гумусних речовин зменшився на 30 %. Ерозія ґрунтів – це пряма дорога до скорочення продуктивності землі, 33%

ґрунтів України вже вважається з зменшенням вмісту органічних речовин, де йдеться про 44% найбільш продуктивних степових земель та 30% земель лісового фонду. Щороку втрати органічного складу становлять від 0,6 – 1,0 тони/га, і це здебільшого від використання застарілих технологій сільськогосподарського виробництва.

Для того, щоб відновився шар ґрунту товщиною в 1 см природним шляхом потрібно мінімум як 100 років. Проте в Європі значно вища ефективність використання земель ніж в Україні.

Екстенсивний спосіб господарювання є основною причиною невисокої родючості ґрунтів в Україні. Якість земель постійно погіршується. Внаслідок забруднення ґрунтів промисловими викидами, надмірного використання чи порушення технології застосування аграріями засобів захисту рослин чи добрив, а також забрудненість значних площ внаслідок аварії на Чорнобильській атомній станції великі площі не придатні для використання. У кризовому стані перебувають до 20 % земель які розташовані в містах, приміських територіях чи індустріальних районів. Можна спостерігати, зниження рівня обмінного калію чи рухомого фосфору, а також подальше окислення ґрунтів. Великі території підтоплення зрошуваних і осушених земель призвели до зниження загальної урожайності сільськогосподарських культур

на 30-40 % на зрошених та на 15-37 % на осушених землях. У більшості регіонів, через відсутність фінансування, не виконуються заходи, що пов'язані із захистом ґрунтів від водної та вітрової ерозії [3].

На окремих територіях, де проводилось осушення земель, спостерігається значне зменшення потужності органічної маси, зниження рівня ґрунтових вод, а в районах зі зрошенням – засолення і підтоплення ґрунтів, внаслідок чого деградують чорноземи, що призводить до негативних екологічних наслідків на Поліссі та на півдні України. Сьогодні 14,8 % загальної площі зрошуваних земель піддаються еродуванню, понад 4 % є засолені або, 1,5 % – перезволожені. Практично на всіх землях спостерігається зростаюче зниження вмісту гумусу в ґрунтах. Збільшення кількості мінеральних речовин у ґрунтових водах може викликати вторинне засолення ґрунтів. Використання у великій кількості мінеральних добрив та хімічних препаратів разом з промисловим і радіаційним забрудненням ще більше ускладнює екологічну ситуацію в Україні, внаслідок чого знижується здатність біосфери до відновлення та порушується стійкість агроландшафтів до навколишніх впливів.

Також слід врахувати, що антропогенне забруднення території в Україні носить не суцільний, а локальний характер. В Україні ще залишилася значна частка незабруднених земель, де рівень забрудненості менший, навіть ніж у країнах Західної Європи. Подальший розвиток сільськогосподарського господарства і хімізація земель щоразу збільшують вагомість охорони довкілля в сільськогосподарському виробництві. Думати Говорити про економічну ефективність сільського господарства і при цьому не дотримуватись екологічних вимог неможливо, оскільки вони принципово важливі, тому що дана галузь, найтісніше пов'язана з живими і неживими об'єктами природи. Ось чому будь – які напрямки розвитку сільського господарства (меліорація, механізація, осушення) можуть підвищити продуктивність землі, якщо їх проведення буде з урахуванням всіх екологічних вимог.

Нові умови ринку потребують змінити відношення до питань, які пов'язані з і охороною навколишнього середовища в сільському господарстві і раціональним природокористуванням. Оскільки говориться, по суті, про дбайливе ставлення до національного багатства нашої країни та про здоров'я її населення. Більше того, це важливе питання і подальшого розвитку суспільства. Від їх розумного вирішення залежать умови життя і праці прийдешніх поколінь.

В сучасних умовах розвитку стан довкілля напряму залежить від забезпечення екологізації сільськогосподарського виробництва, в наслідок якого повинно відбуватися впровадження екологічних та правових вимог на всіх стадіях сільськогосподарської діяльності, таких як планування, проектування, будівництво та експлуатація. В сучасних умовах перехідного періоду спостерігається різке погіршення екологічної ситуації, незважаючи на тривале зменшення сільськогосподарського виробництва, що пояснюється ігноруванням екологічних вимог для задоволення економічних інтересів, а також послабленням централізованого керівництва і зниженням ефективної роботи державних органів у сфері природоохоронної та правоохоронної діяльності [7].

Зараз в світовій практиці землеробства поширюється перехід до технологій, які ґрунтуються на приведенні до мінімальних значень від шкідливого впливу на природне середовище, відтворення природної родючості ґрунтів, зменшення питомої ваги найбільш енергоємних процесів агровиробництва.

Попит на екологічні чисті продукти харчування на світовому ринку швидко зростає і тому саме Українські

багаті землі мають достатньо високу інвестиційну привабливість. Продукція сільського господарства України в умовах, що склалися є однією з головних джерел експорту. Цьому сприяють як великі масштаби сільськогосподарського землекористування, так і родючі землі. Україна може повністю забезпечувати свої потреби в сільськогосподарській продукції, а також і значно збільшувати свій експортний потенціал.

Тому державна політика, як основний важіль створення державної стратегії безпеки господарських комплексів та населення, повинна спрямовуватись на попередження і зниження ризиків від виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру та послаблення наслідків в результаті їх виникнення. Світовий досвід показує, що збільшення рівня природно – техногенної безпеки потребує розробки і запровадження стратегії політики держави у цій сфері поряд із стратегією соціально – економічного розвитку країни. Крім того, стратегія повинна базуватися на уже наявній науковій та управлінській базі, та визначати стратегічні і значимі напрями діяльності.

Висновки. Радикальна екологізація суспільної думки, зосередження уваги до вирішення проблем які пов'язані з екологізацією на всіх рівнях організації суспільства та пошуку сучасних підходів до їх вирішення на основі використання наукових знань та екологічних законів вимагають проблеми впливу діяльності людини на природне навколишнє середовище України. Міністерства, установи та організації, підприємства України повинні брати участь в реалізації заходів, які будуть спрямовані на досягнення, всебічну підтримку та контроль за дотриманням вимог задля екологічної безпеки.

На позитивний результат від проведення конкретних заходів можна буде спостерігати тільки при застосуванні їх у комплексі, які у свою чергу потребують запровадження чітких і відпрацьованих механізмів управління діяльністю всіх суб'єктів, які беруть участь у цьому процесі. Для того, щоб реалізувати такий механізм повинна бути визначена певна доктрина екологічної безпеки України. Забезпечення такої доктрини екологічної безпеки буде задовольняти екологічні вимоги всіх суб'єктів екологічної системи, і за своєю першочерговістю повинна бути поставлена вище за окремі аспекти національної безпеки яка зараз сформована.

В умовах розбудови незалежності України з'явилася реальна можливість запобігати негативному антропогенному впливу на навколишнє середовище шляхом формування важелів та впровадження сучасної Державної екологічної політики, яка б базувалася на новітніх технологіях і загальносуспільних пріоритетах. Основним законом, який регулює екологічні права наших громадян є ЗУ"Про охорону навколишнього природного середовища".

Подолання надмірного ресурсного використання, низького рівня залучення до переробки первинної сировини, вторинних ресурсів і відходів до вторинної переробки, впровадження безвідходних та маловідходних технологій повинно стати стратегічним напрямком довілля та збереження наявних природних ресурсів. Головною метою екологічної безпеки нашої країни повинно стати вироблення концепції загальної стратегії у сфері раціонального використання природних багатств та захисту довкілля, а також запровадження їх у практичне використання з метою стабільного соціального та економічного розвитку країни. При цьому повинні формуватись нові типи технологічних процесів, управління та контролю, які будуть здатні розв'язати екологічні проблеми та сприяти зменшенню будь-яких екологічних небезпек чи їх наслідків, що становлять вагому загрозу національній безпеці України.

Список використаних джерел

1. Данилишин Б.М., Ковтун В.В., Степаненко А.В. Наукові основи прогнозування природно-техногенної /екологічної/ безпеки. Монографія. – К.: Лекс Дім, 2004. – 553 с.
2. Данилишин Б.М. Безпека регіонів України і стратегія її гарантування: У двох томах/ Під ред. чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. – К.: РВПС України НАН України, 2007. – Т. 1: Природно-техногенна (екологічна) безпека. – 580 с.
3. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: Системний аналіз перспектив покращення. – К., 2001. – 252 с.

4. http://www.rusnauka.com/3_ANR_2012/Economics/12_99583.doc – К.е.н. Дідковська Л.І. ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" "Природні ресурси у формуванні продовольчої безпеки".
5. <http://www.mns.gov.ua/files/prognoz/report/2011> – офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій. "Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2012 році".
6. eco.com.ua/ Екологічні проблеми найважливіших галузей аграрного сектора економіки.
7. <http://ua-referat.com/> Екологічні проблеми сільськогосподарського виробництва.

Надійшла до редколегії 25.06.14

С. Улиганец, канд. геогр. наук, доц.,
Л. Мельник, канд. геогр. наук, млад. научн. сотр.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
О. Кравчук, научн. сотр.
Український інститут експертизи сортів рослин, Київ, Україна,
Т. Мельник, студент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРИРОДНО-ТЕХНОГЕННЫЕ УГРОЗЫ РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАИНЫ

Раскрыта сущность природно-техногенной безопасности. Рассмотрены источники и виды опасности. Особое внимание обращено на экологическую безопасность. Освещены региональные особенности природно-техногенных угроз в Украине. Выявлены угрозы природно-техногенного характера, связанные с особенностями рельефа, климата, геологического строения, специализации хозяйства. Результатами анализа природных и техногенных угроз свидетельствуют о том, что нынешнее состояние экологической безопасности в большинстве областей Украины почти соответствует необходимому уровню. Особое внимание обращено на объекты ядерной, химической, металлургической, горнодобывающей промышленности, инженерных сооружений, транспортных систем. Показано негативное влияние природно-техногенной безопасности на сельское хозяйство Украины. Намечены основные направления охраны окружающей среды в сельском хозяйстве. Выявлено потребность в создании конкретного и реалистичного плана для минимизации воздействия от рисков, связанные с природно-техногенными опасностями.

Развитие экономических и природно-техногенных угроз в государстве на современном этапе характеризуется динамичными изменениями и сложными взаимосвязи, обуславливающие формирование крупных рисков в экологической безопасности государства. Значительные процессы существенно затрудняют углублением мирового финансово-экономического кризиса, существенно ограничивает возможности государства по предотвращению и нейтрализации угроз природного и техногенного происхождения.

Ключевые слова: – техногенная безопасность, источники опасности, аграрный сектор, экономическая безопасность, окружающая среда.

S. Ulyhanets, PhD, Philosophy Doctor, Senior Lecturer,
L. Melnyk, PhD, Philosophy Doctor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,
O. Kravchuk, research worker
Ukrainian institute for plant variety examination, Kyiv, Kyiv, Ukraine,
T. Melnyk, student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

NATURAL AND MAN-MADE THREATS OF UKRAINIAN AGRICULTURAL SECTOR DEVELOPMENT

The essence of natural and industrial safety is revealed. The sources and types of dangers are described. Particular attention is paid to environmental safety. Regional characteristics of natural and man-made threats of Ukraine are spotlighted. The threats to natural and man-made disasters related to terrain features, climate, geology, economy specialization are identified here. Results of the analysis of natural and man-made threats indicate that the current state of environmental safety in most regions of Ukraine is almost at the required level. Particular attention is drawn to the objects of nuclear, chemical, metallurgy, mining, civil engineering, transportation systems. The negative influence of natural and technogenic safety on agriculture in Ukraine is shown as well. The main directions of environmental protection in agriculture are outlined. A need to provide a concrete and realistic plan to minimize the impact on the risks associated with natural and man-made hazards is identified.

Economic development and natural and man-made threats in the country at the present stage is characterized by dynamic changes and complex relationships that contribute to the formation of large risks in the environmental security of the state. Significant processes are significantly impeded by the deepening global financial and economic crisis, significantly limits the ability of the state to prevent and neutralize threats of natural and man-made origin.

Keywords: natural – technogenic safety, hazards, agriculture, agricultural sector, economic safety, environment.